

L'autodeterminació segons Jebel Tarik

El nom de Gibraltar prové del primer conqueridor del penyal, el cabdill berber Tarik ibn Ziyad.

Els gibraltarencs no volen que el procés de descolonització que impulsa l'ONU els faci perdre les seves particularitats.

El futur de Gibraltar passa per la voluntat dels seus habitants, fet que no agrada ni a Espanya ni a la Gran Bretanya, que voldrien poder decidir lliurement sobre la sobirania del penyal. Els gibraltarencs, majoritàriament, desitgen l'autodeterminació.

Fa deu anys, el canvi de guàrdia davant la residència del governador de Gibraltar es convertia en una manifestació d'exaltació britànica amb una mar d'Union Jacks onejant-hi. Eren les pitjors èpoques, amb picabaralles constants, entre les autoritats gibraltarenques i espanyoles. Ara, les manifestacions dels habitants de la colònia han canviat de lloc, de dia i de bandera. La vigília de l'Onze de Setembre del 1997, 14.000 gibraltarencs es van concentrar amb banderes blanques-vermelles sota la crida de l'autodeterminació. S'han modificat les formes, però no pas els missatges. Tant a Gibraltar, com a Londres i, sobretot, a Madrid.

Poma de la discòrdia des de fa tres segles. L'origen de l'ac-

tual conflicte diplomàtic ve de la flota anglo-holandesa que el 1704 va prendre la plaça forta de Gibraltar en nom de l'arxiduc Carles d'Àustria, aprofitant la feblesa dels espanyols, embrancats en la guerra de Successió. Després de repoblar-la majoritàriament amb genovesos i jueus, el 1713 es va oficialitzar la cessió de Gibraltar a les autoritats britàniques "for ever", segons l'article 10 del tractat d'Utrecht. Tot i la signatura, Espanya mai no ha renunciat a recuperar la sobirania del penyal. La política de setge terrestre i marítim impulsada els segles XVIII i XIX per asfixiar la població gibraltarenca només va tenir dues grans conseqüències: de l'una banda, la unió sense fissures, sota el paraigua del patriotisme britànic, del mosaic ètnic i religiós local (maltesos, genovesos,

menorquins, portuguesos, marroquins...; jueus, catòlics, protestants, musulmans...) i, de l'altra, la creació d'un dels atractius turístics més visitats d'aquest racó mediterrani: els túnels de defensa a l'interior del penyal, un veritable *gruyère* calcari. Al nostre segle, els mètodes de seducció usats pels espanyols no han estat tan expeditius, però sí igualment ineficaços. De l'època pacífica de la República es va passar al famós discurs franquista del Peñón. Les primeres gestions a l'ONU, pressionada per Espanya, per resoldre el conflicte van rebre tres respostes: de Franco, el tancament de la frontera terrestre, marítima i comunicacional del penyal; de Gibraltar, un referèndum popular, el 1967, per decidir si la colònia havia de continuar sota l'ègida britànica (12.138 vots)

o no (44 vots); i de Londres, la modificació de la constitució de Gibraltar per imposar que qualsevol solució del conflicte tingués en compte "els desigs expressats lliurement i democràticament" pels gibraltarencs. Aquesta frase és la que ha alentit les negociacions fins avui.

L'entrada d'Espanya en les estructures occidentals (UE, OTAN) va amplificar les picabaralles anglo-espanyoles sobre Gibraltar. La sobirania dels 6,5 km² de territori va passar a ser un afer comunitari i, més tard, de l'aliança. El govern espanyol no desaprovava mai l'ocasió de reclamar la derogació del tractat d'Utrecht, almenys del punt 10. I, si ha calgut, imposant el seu vet a les decisions preses per dotze, quinze o cent països, com en el cas de la liberalització aèria europea.

Ni The Rock... La posició britànica sobre Gibraltar, ara i sempre, ha estat de mantenir l'*status quo* i guanyar temps. Això és: conservar l'estatut de colònia del penyal vigent des del 1830, quan va passar de "ciutat i fortalesa de Gibraltar al Regne d'Espanya" a "colònia reial de Gibraltar". Fins el segle XX, la visió londinenca de la fortalesa (i després colònia) era senzillament militar. És a partir del nostre segle, doncs, amb la reivindicació creixent de la població gibraltarenca de decidir les seves qüestions, que la corona britànica comença a civilitzar la colònia. El 1921 arriba el Consell Municipal i, quaranta anys més tard, el 1964, l'incombustible Sir Joshua Hassan esdevé el primer ministre en cap de la colònia. Però enmig d'aquest procés hi ha un fet cabdal en la història i en el present dels gibraltarencs: la Segona Guerra Mundial. Davant el perill real d'invasió o atac de les forces de l'Eix i Franco, s'evacuen gairebé 16.700 civils cap a Londres, Jamaica, Madeira i Irlanda del Nord. Quan tornen a casa (1945) parlen perfectament l'anglès i, sobretot, se senten més britànics que mai. El segellament hermètic de fronteres decretat pel dictador Franco acaba de convèncer els gibraltarencs del que són

i volen ser. En plena política agressiva espanyola, secundada amb matisos per l'ONU, la Gran Bretanya es treu l'as de la màniga que encara té conseqüències, sobretot a Madrid. La supeditació de Londres als desigs dels gibraltarencs, establerta a la constitució del 1969, no deixa marge de maniobra a les Nacions Unides ni, encara menys, al govern espanyol, que no vol ni sentir parlar d'atorgar veu (i vot) a la colònia en unes suposades converses.

Ni El Penón... Des de la perspectiva de la Meseta, Gibraltar no és vist tant com un territori cobejat pel seu valor estratègic o militar, com un veritable taló d'Aquil·les. Dins la imatge nacional dels governs espanyols (dictatorials o democràtics, de centre, d'esquerra o de dreta), Espanya no trobarà la pau espiritual fins que no es tregui l'espina anglo-gibraltarenca. Els esforços per convèncer l'ONU que no es podia tolerar el colonialisme a Europa (a fora tant és: Guinea Equatorial, Ceuta i Melilla...) no van tenir els seus fruits a final dels 60. El setge físic decretat al penyal tampoc no va donar bons resultats.

Amb la transició i el canvi de règim polític a Madrid s'imposaven, doncs, nous mètodes i estratègies, d'acord amb l'estil comunitari. Les primeres negociacions van tenir lloc a Lisboa el 1980: Marcelino Oreja i Lord Carrington, al costat de declaracions de bones intencions, sols es van comprometre a "aixecar progressivament les mesures de força sobre Gibraltar", l'un, i a respectar la voluntat dels gibraltarencs, l'altre. El procés negociador va continuar, al cap de quatre anys, a Brussel·les: Sir Geoffrey Howe i Fernando Morán van acordar de dur a terme tots els punts de Lisboa. Això significava, bàsicament, la llibertat de moviment de persones, vehicles i béns entre la colònia i els territoris veïns, en el marc de la CEE. Al final, tots els esforços espanyols i britànics per empassar-se l'orgull i reunir-se cara a cara es van traduir únicament en l'obertura de la frontera als vianants. Ni amb la declaració conjunta sobre l'aeroport

Abel Matutes, ministre espanyol d'Afers Exteriors. A finals de l'any passat, Matutes va fer una proposta co-sobiranista als gibraltarencs que ha estat rebuda per ells, si més no, amb recels.

de Francisco Fernández Ordóñez i Sir Geoffrey Howe (desembre de 1987) no es va aconseguir de resoldre el contenciós. De fet, a dos anys de l'any 2000, Gibraltar sofreix encara els efectes (renovats per tots els governs de la democràcia) del bloqueig: cues interminables a la frontera espanyola, inexistència de ferris entre el penyal i la costa, aeroport sota mínims, telefonia blocada... Madrid va sumant mèrits a la llarga llista de greuges de Gibraltar. En aquest context, el ministre d'Exteriors, l'eivissenc Abel Matutes, va llançar el desembre una proposta co-sobiranista, que cal emmarcar, sens dubte, en una ingènua simplificació de la recent experiència de Hong Kong. Si Gibraltar s'equipara a l'ex-colònia asiàtica, Espanya equival a la Xina post-Tiannanmen?

El "pla Matutes", en el fons, insisteix a asfixiar encara més el penyal si continua portant-se malament. En la forma, però, s'endolceix amb una proposta llaminera: l'autonomia més àmplia de tot Eu-

Més que un topònim

Davant un mapa de la colònia sobta de comprovar que al vessant oriental del penyal hi ha una platgeta, amb un petit nucli de població, anomenada Catalan Bay o, també, la Caleta. El motiu d'aquestes denominacions no s'ha aclarit, malgrat la transparència del nom: l'origen d'aquest nucli de població, se'l disputen pescadors catalans (que devien enllaçar amb els que es van establir en alguns altres punts de la costa andalusa, com ara Isla Cristina) i genovesos. La presència de catalans i valencians a Gibraltar és, en tot cas, anecdòtica i testimonial, a diferència de l'empremta deixada pels menorquins, que van compartir amb Gibraltar dominació britànica durant el segle XVIII. De les relacions entre l'illa i el penyal es destaca l'enviament de clergat menorquí a Gibraltar, sobretot pel seu comportament poc exemplar. El gran nombre de cognoms d'origen menorquí que trobem en la població de la colònia n'és una mostra clara. A part les representacions que envien els partits nacionalistes catalans al Dia Nacional de Gibraltar, cada 10 de setembre, els únics lligams que ens mantenen darrerament units amb la colònia són a Internet. N'és un exemple l'adreça amb domini gibraltarenc <http://www.ajuntament.gi>. A. B. / M. C.

ropa, més gran fins i tot que la de Baviera. El problema és que ara com ara l'ofertament pot ser més interessant per a Catalunya, Euskadi o Navarra que no per a Gibraltar mateix. Prometre a Gibraltar el manteniment dels privilegis i les prerrogatives econòmiques i financeres de què gaudeix ara, la preser-

vació de la llengua i la cultura pròpies, la conservació del sistema judicial en vigor o l'ofertament d'un període de co-sobirania hispano-britànica no determinat, i tot això inscrit en un estatut d'autonomia englobat, al seu torn, dins l'actual sistema autonòmic espanyol, pot crear a la llarga greuges comparatius importants en els nacionalismes català i basc. El document, de dotze pàgines, ha tingut una rebuda freda al Foreign Office, malgrat que per primera vegada Londres no ha descartat de parlar de sobirania.

Yanitos! La marginació de La Línea de la Concepción (Campo de Gibraltar), assotada per la droga, la delinqüència i la manca de futur, no juga en favor de l'entesa. Com tampoc que des de Madrid continuï blocant les comunicacions aèries, navals i telefòniques amb la colònia, o invalidant-ne els passaports. La negativa espanyola de negociar Ceuta i Melilla encara enutja més els gibraltarencs i és pedra de toc per a Abderraman Yussufi, el nou primer ministre marroquí: "Els espanyols no accepten que els marroquins parlem el mateix llenguatge que ells fan servir quan reclamen Gibraltar".

Els habitants de la colònia viuen amb incertesa les reclamacions territorials que pot llançar Espanya als fòrums de debat internacional, ja com a país democràtic amb interessos legítims. Davant les perspectives, la reivindicació gibraltarenca ha adaptat la imatge

(exaltació dels particularismes yanitos) i el discurs (autodeterminació), almenys formalment. Però, en essència, es manté el desig d'orbitar entorn de la Gran Bretanya, amb el punt 10 d'Utrecht o amb un referèndum. Emmirallat en el procés nord-irlandès, Gibraltar ha trobat arguments per a la seva proposta autodeterminista, amb el suport puntual de formacions com el PNB, ERC, el PI o CDC. La voluntat de l'ONU de liquidar la xacra del colonialisme abans de canviar de mil·lenni afegeix un nou element de preocupació. Per esquivar un possible procés descolonitzador, les autoritats locals despleguen tots els seus esforços per modificar l'estatut colonial del penyal. Peter Caruana, ministre en cap gibraltarenc, declarava aquest estiu la intenció d'introduir reformes institucionals per convertir Gibraltar en un "territori britànic sobirà amb lligams polítics i constitucionals estrets amb el Regne Unit de naturalesa moderna i no colonial". La solució: obtenir un estatut com el de les illes anglo-normandes. L'enquesta publicada el 27 d'abril de 1998 pel diari local *Gibraltar Chronicle* li dona la raó: dels 1.300 enquestats, un 73% eren partidaris de la sobirania britànica, un 7% de la independència i sols el 2% acceptaven la proposta de Matutes. Els gibraltarencs ja han votat el pla de co-sobirania. Algú els escoltarà?

Albert Balanzà / Martí Crespo

ARXA D'ALBERGS DE CATALUNYA

Activitats per a joves

Turisme Juvenil de Catalunya, s.a.

Si tens més d'un dia, podràs un descompte d'entre el 10% i el 15% del preu total de l'activitat.

Activitat	Dies	Alberg	Preu
Submarinisme a la Costa Brava	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Empúries	40.215
Nem Piragüisme a Banyoles	1, 2	Olot	9.300
Submarinisme a la Costa Brava	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13	Empúries	40.215
Ruta a cavall "El Camí Aneu"	8, 9	Planolès	14.685
Iniciació a l'espeleologia	8, 9	Olot	7.500
Els rucs del Corredor	8, 9	Canyamars	10.380
El Delta amb canoa i bici	8, 9	Amposta	8.595
Esquí aquàtic	8, 9	Amposta	10.170
Submarinisme a la Costa Brava	13, 14, 15, 16, 17, 18, 19	Empúries	40.215
Submarinisme a la Costa Brava	20, 21, 22, 23, 24, 25	Empúries	40.215

Activitat	Dies	Alberg	Preu
La Horta Cerdanya a cavall (separat)	21, 22, 23	La Seu d'Urgell	13.100
Descens de barrancs	22, 23	Planolès	13.905
L'Alta Garrotxa a través del riu	22, 23	Olot	5.500
Els rucs del Corredor	22, 23	Canyamars	10.380
Bateig de windsurf	22, 23	Coma-ruga	10.745
Submarinisme a la Costa Brava	25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	Empúries	40.215
Volta d'aventura per Catalunya	25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	Barcelona	55.490
Circuit d'aventura 14 dies	27, 28, 29, 30	La Seu d'Urgell	29.980
Descens de l'Ebre amb canoa	27, 28, 29, 30	Deltebre	20.925
Barrancs-Escalada-Espeleologia	28, 29, 30	La Molina	14.715
La Horta Cerdanya a cavall (separat)	28, 29, 30	La Seu d'Urgell	13.100
Fita a cavall "El Comte Aneu"	29, 30	Planolès	14.685
Esquí aquàtic	29, 30	Amposta	10.170

